

Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ
N. JÄÄSKINEN
представено на 5 юни 2014 година¹

Дело C-117/13

Technische Universität Darmstadt
срещу
Eugen Ulmer KG

(Преюдициално запитване, отправено от Bundesgerichtshof (Германия))

„Преюдициално запитване — Директива 2001/29/ЕО — Авторско право и сродни права — Изключения и ограничения — Член 5, параграф 3, буква н) — Използване на произведения и други закриляни обекти за целите на изследвания или частни проучвания — Книга, която се предоставя на разположение на отделни лица чрез специализирани терминали в общодостъпни библиотеки — Понятие за произведение, за което не се прилагат „условия за покупка или лицензия“ — Право на библиотеката да цифровизира произведения, които са част от нейната колекция, за целите на предоставянето им на разположение чрез специализирани терминали — Предоставяне на разположение на произведението чрез специализирани терминали, позволяващи отпечатването му върху хартия или съхраняването му върху USB устройства“

I – Въведение

1. Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 5, параграф 3, буква н) от Директива 2001/29/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2001 година относно хармонизирането на някои аспекти на авторското право и сродните му права в информационното общество².
2. Спорът по главното производство е между Technische Universität Darmstadt (наричан по-нататък „TU Darmstadt“) и издателство Eugen Ulmer KG по повод предоставянето на публично разположение от TU Darmstadt чрез терминали в помещенията на библиотека на научна книга, която е част от нейната колекция, чиито права на ползване се притежават от Eugen Ulmer KG.
3. Преюдициалните въпроси на Bundesgerichtshof (Федерален съд, Германия) са свързани с общодостъпна библиотека и се отнасят до тълкуването на понятието „произведение, което „подлежи на условия за покупка или лицензия“, до цифровизирането на произведения, притежавани от библиотеките, и до въпроса дали ползвателите могат не само да ползват (четат) цифровизираните произведения, но също и да ги отпечатват върху хартия и да ги съхраняват върху USB устройства.

1 — Език на оригиналния текст: френски.

2 — ОВ L 167, стр. 10; Специално издание на български език, 2007 г., глава 17, том 1, стр. 230.

4. Главното производство представлява „пилотно“ производство. TU Darmstadt е подпомаган от Deutscher Bibliotheksverband e. V. (Германска федерация на библиотеките), както и от нейния аналог в Европа — Европейското бюро на библиотечните, информационните и документационните асоциации (Eblida). Eugen Ulmer KG е подпомагано от Börsenverein des deutschen Buchhandels (Германска асоциация на търговците на книги). Това показва значението на настоящото дело за библиотеките, авторите и издателствата, по-специално издателствата за научна литература³.

II – Правна уредба

A – Право на Съюза

5. Съображения 31, 34, 36, 40 и 44 от Директива 2001/29 гласят:

„(31) Трябва да се поддържа справедлив баланс между правата и интересите на различните категории притежатели на права, както и на различните категории притежатели на права и ползватели на закриляни обекти. Съществуващите изключения и ограничения по отношение на правата, както са определени от държавите членки, следва да бъдат преоценени с оглед новата електронна среда. Съществуващите различия в изключенията и ограниченията по отношение на някои ограничени действия имат пряко отрицателно въздействие върху функционирането на вътрешния пазар в областта на авторското право и сродните му права. Такива различия могат да се задълбочат с оглед по-нататъшното развитие на трансграничното използване на произведения и презграничните дейности. За да се гарантира правилното функциониране на вътрешния пазар, такива изключения и ограничения следва да бъдат определяни по-хармонично. Степента на тяхната хармонизация следва да се основава на въздействието им върху безпрепятственото функциониране на вътрешния пазар.

[...]

(34) Държавите членки следва да имат правото да предвидят някои изключения или ограничения в някои случаи като използването за образователни или научноизследователски цели в полза на държавните учреждения като библиотеките и архивите [...]

[...]

(36) Държавите членки могат също да предвидят справедливо обезщетение за притежатели на права, когато прилагат незадължителните разпоредби за изключения или ограничения, които не изискват такова обезщетение.

[...]

(40) Държавите членки могат да предвидят изключение или ограничение в полза на някои учреждения с нестопанска цел като обществено достъпни библиотеки и други аналогични институции, както и архивите. От друга страна, това следва да се ограничи до някои специални случаи, обхванати от правото на възпроизвеждане. Такова изключение или ограничение не следва да обхваща ползване, извършващо се в контекста на онлайн

³ — Припомням, че цифровизирането на притежаваните от библиотеките произведения също е предмет на спор в рамките на проекта Google Book Search. Вж. United States District Court, Southern District of New York, решение от 14 ноември 2013 г. по дело The Authors Guild и др. vs. Google Inc. (05 CIV 8136) и зелена книга, озаглавена „Авторското право в икономиката на знанието“ (COM(2008) 466 окончателен, стр. 8).

доставка на закрияни произведения или други закрияни обекти. [...] Поради това следва да се насърчават конкретни договори или лицензи, които — без да нарушават равновесието — са благоприятни за такива учреждения и осъществяването на тяхната задача за разпространение.

[...]

(44) Когато се прилагат изключенията и ограниченията, предвидени в настоящата директива, това следва да се извършва в съответствие с международните задължения. Такива изключения и ограничения не може да се прилагат по начин, който накърнява законните интереси на притежателя на права или противоречи на нормалното използване на неговото произведение или на друг закриян обект. Предвиждането на такива изключения или ограничения от държавите членки следва по-специално надлежно да отразява нарасналото икономическо въздействие, което може да имат такива изключения или ограничения в контекста на новата електронна среда. Следователно обхватът на някои изключения или ограничения може да е необходимо да бъде още по-ограничен по отношение на ново използване на произведения, закрияни от авторското право или други закрияни обекти“.

6. Член 2 от Директива 2001/29 е озаглавен „Право на възпроизвеждане“ и буква а) от него изисква от „[Д]ържавите членки [да] предвиждат изключителното право да разрешават или забраняват“ възпроизвеждане по-специално „за авторите — на техните произведения“.

7. Член 3 от посочената директива е озаглавен „Право на публично разгласяване на произведения и право на предоставяне на публично разположение на други закрияни обекти“ и параграф 1 от него изисква по-специално от „[Д]ържавите членки [да] предоставят на авторите изключително право да разрешават или забраняват публичното разгласяване на техни произведения“.

8. Член 5 от Директива 2001/29 е озаглавен „Изключения и ограничения“ и параграф 2 от него предвижда:

„Държавите членки могат да предвидят изключения или ограничения от правото на възпроизвеждане, предвидено в член 2, в следните случаи:

- а) по отношение на възпроизвеждане върху хартия или друг подобен носител, извършено чрез каквато и да е фотографска техника или някакъв друг процес, който има подобни резултати с изключение на нотни листове, при условие че притежателите на права получават справедливо обезщетение;
- б) по отношение на възпроизвеждане върху какъвто и да е носител, извършвано от физическо лице за лично ползване и за цели, които нямат пряко или косвено търговски характер, при условие че притежателите на права получават справедливо обезщетение, което отчита прилагането или неприлагането на технически мерки, посочени в член 6 по отношение на съответните произведения или обект[и];
- в) по отношение на специфични действия на възпроизвеждане, извършвани от общодостъпни библиотеки, учебни заведения или музеи, или от архивни учреждения, които нямат за цел пряка или непряка икономическа или търговска изгода; [...]“.

9. Член 5, параграф 3 от тази директива гласи:

„Държавите членки могат да предвидят изключения или ограничения по отношение на правата, предвидени в членове 2 и 3, в следните случаи: [...]“

- н) използване чрез разгласяване или предоставяне на разположение за целите на частно изследване или проучване на отделни лица от публиката чрез специализирани терминали в помещенията на ведомствата, посочени в параграф 2, буква в), на произведения или други закриляни обекти, които са част от тяхната колекция и не подлежат на условия[...] за покупка или лицензия;

[...]“.

10. Съгласно член 5, параграф 5 от същата директива:

„Изключенията и ограниченията, предвидени в параграфи 1, 2, 3 и 4, се прилагат само в някои специални случаи, които не засягат нормалното използване на произведението или друг закрилян обект, и не засягат неоправдано законните интереси на притежателя на права“.

Б – Германското право

11. Член 52b от Закона за авторското право и сродните му права (Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte, Urheberrechtsgesetz) от 9 септември 1965 г.⁴, в редакцията, приложима към момента на настъпване на фактите в главното производство (наричан по-нататък „UrhG“), има следния текст:

„Възпроизвеждане на произведения чрез електронните читателски места в обществените библиотеки, музеите и архивните учреждения

Предоставянето на разположение на публикувани произведения от публичнодостъпни библиотечни, музейни или архивни фондове, които нямат пряка или непряка икономическа или търговска цел, което е предвидено само в помещенията на съответните учреждения чрез специално предвидените за тази цел електронни читателски места за целите на изследвания или частни проучвания, е разрешено, освен ако договорни разпоредби не са пречка за това. Чрез електронните читателски места по принцип не може да се предоставя достъп до повече екземпляри от дадено произведение, отколкото са в наличност във фонда на учреждениято. Предоставянето на разположение е основание за заплащане на справедливо възнаграждение. Само дружество за колективно управление на авторски права има право да претендира въпросното възнаграждение“.

III – Фактите по спора в главното производство и преюдициалните въпроси

12. TU Darmstadt стопанисва общодостъпна библиотека. В помещенията на библиотеката са създадени електронни читателски места, чрез които той предоставя на разположение произведения от библиотечния фонд. От януари или февруари 2009 г. сред тези произведения е и учебникът на Winfried Schulze, озаглавен „Einführung in die neuere Geschichte“ [Въведение в историята на новото време], издаден от Eugen Ulmer KG.

⁴ — BGBl. 1965 г. I, стр. 1273.

13. TU Darmstadt цифровизира тази книга с цел да я предостави на разположение чрез електронните читателски места⁵. От тези читателски места не може по едно и също време да се ползват повече екземпляри на произведението, отколкото са в наличност в библиотечния фонд. Ползвателите на електронните читателски места могат изцяло или отчасти да отпечатаат произведението върху хартия или да го съхранят върху USB устройство и в съответната форма да го изнесат от библиотеката.

14. TU Darmstadt не приема предложението на Eugen Ulmer KG от 29 януари 2009 г. да купи и да използва издадените от него учебници под формата на електронни книги (e-books). Страните не са на едно мнение по въпроса дали, когато ответникът в главното производство цифровизира спорния учебник, предложението вече е било достигнало до него.

15. Сезиран от Eugen Ulmer KG, в решение от 6 март 2011 г. Landgericht Frankfurt am Main (Регионален съд, Франкфурт на Майн) приема, че носителят на права и учреждението трябва предварително да са сключили споразумение за използването на произведението в цифрова форма, за да не се прилага член 52b от UrhG. Освен това тази юрисдикция отхвърля искането на Eugen Ulmer KG да се забрани на TU Darmstadt да цифровизира сам или чрез трети лица спорния учебник. Тя обаче уважава искането на Eugen Ulmer KG да се забрани на ползвателите на библиотеката на TU Darmstadt от създадените в нея електронни читателски места да отпечатват това произведение и/или да го съхраняват върху USB устройство и/или да изнасят така възпроизведеното от библиотеката.

16. Сезиран от TU Darmstadt в рамките на пряка ревизионна жалба, Bundesgerichtshof решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

- „1) Прилагат ли се условия за покупка или лицензия по смисъла на член 5, параграф 3, буква н) от Директива 2001/29, когато притежателят на правата предлага на посочените в тази разпоредба учреждения да сключат лицензионни договори за използване на произведенията при подходящи условия?
- 2) Член 5, параграф 3, буква н) от Директива 2001/29 оправомощава ли държавите членки да предоставят на учрежденията правото да цифровизират произведенията, които са част от тяхната колекция, когато това е необходимо за целите на предоставянето на тези произведения на разположение чрез терминали?
- 3) Може ли правата, които държавите членки предвиждат в съответствие с член 5, параграф 3, буква н) от Директива 2001/29, да бъдат с такъв обхват, че ползвателите на терминали да могат да отпечатват върху хартия или да съхраняват върху USB устройства предоставените им на разположение чрез тези терминали произведения?“.

17. Писмени становища по делото представят TU Darmstadt, Eugen Ulmer KG, германското, италианското, полското и финландското правителство, както и Европейската комисия, като всички страни, с изключение на полското и финландското правителство, са представявани в съдебното заседание от 26 февруари 2014 г.

5 — В писменото си становище TU Darmstadt уточнява, без това да е оспорено от Eugen Ulmer KG, че цифровите файлове на отделни глави от посочената книга са обикновени графични файлове, които не са достъпни за съвременна текстообработка (търсене в текста, копиране/поставяне и т.н.).

IV – Анализ

A– По въпроса дали се прилагат условия за покупка или лицензия, когато притежателят на правата предлага на учрежденията да сключат лицензионни договори за използване на произведенията при подходящи условия

18. С първия си въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали се прилагат „условия за покупка или лицензия“ по смисъла на член 5, параграф 3, буква н) от Директива 2001/29, когато притежателят на правата предлага на посочените в тази разпоредба библиотеки, учебни заведения, музеи или архивни учреждения да сключат лицензионни договори за използването на произведенията при подходящи условия.

19. Всички страни, представили писмени становища, с изключение на Eugen Ulmer KG, предлагат да се отговори отрицателно на този първи въпрос.

20. Поради това се поставя въпросът дали още от самото отправяне на предложение за сключване на подходящ лицензионен договор произведенията подлежат на „условия за покупка или лицензия“ и следователно не може да се приложи изключението по член 5, параграф 3, буква н) от Директива 2001/29, а ако не е така — дали се изисква притежателят на правата и учреждението да сключат съответно споразумение. Според запитващата юрисдикция от практиката на Съда не става възможно да се разсеят съмненията във връзка с отговора на този въпрос.

21. Както правилно отбелязва TU Darmstadt, връзката между правата на ползване, от една страна, и ограничителните разпоредби, от друга страна, става ясна при прочита на съображения 45 и 51 от Директива 2001/29. В последните се посочва по-специално, че „[и]зключенията и ограниченията [...] не следва въпреки това да предотвратят определянето на *договорните отношения*, имащи за цел осигуряването на справедливо обезщетение за притежателите на права“, и че „[Д]ържавите членки следва да насърчават доброволните мерки, предприети от притежателите на права, *включително сключването и изпълнението на споразумения между притежателите на права и други заинтересовани страни*, за да се позволи постигането на целите на някои изключения или ограничения, предвидени в националното законодателство в съответствие с настоящата директива“⁶.

22. В текста на немски език тези две съображения се отнасят недвусмислено до *съществуващи* договорни отношения и до сключването и изпълнението на *съществуващи* договорни споразумения, а не просто до бъдещи лицензи. Текстовете на тези съображения на различните езици също потвърждават този анализ⁷.

23. Затова обстоятелството, че трябва да се насърчават доброволните споразумения, няма отношение към изискването за действително сключване на такива споразумения с оглед на въпросната разпоредба.

24. Нито систематичното, нито телеологичното тълкуване водят до различен извод. Според систематичното тълкуване обхватът на изключенията, свързани с изключителните права на автора, следва да се тълкуват стриктно⁸. В случая обаче става въпрос за тълкуване на условието за прилагане на изключение, което определя произведенията, за които изключението може да се прилага. Предвиденото в член 5, параграф 5 от Директива 2001/29 равновесие се постига, когато авторът и ползвателят се споразумеят относно условията за покупка или лицензия или когато

6 — Курсивът е мой.

7 — Вж. например текста на английски и френски език.

8 — Вж. решение ACI Adam и др. (C-435/12, EU:C:2014:254, т. 22 и 23 и цитираната съдебна практика).

лицето, което се ползва от изключението, отговаря на ограничителните условия, предвидени от националния законодател в рамките на транспонирането на посочената директива⁹. В този смисъл самото отправяне на предложение от притежателя на авторското право би позволило да се обвърже прилагането на посоченото изключение с едностранни решения, което следователно означава, че изключението за съответните учреждения би било лишено от полезно действие. Телеологичното тълкуване, от своя страна, с оглед на преследваната от законодателя на Съюза цел от общ интерес, а именно да се насърчи разпространението на знанието и културата, също изисква ползвателят да може да се позовава на това изключение.

25. Ето защо предлагам на Съда да отговори на първия въпрос, че член 5, параграф 3, буква н) от Директива 2001/29 трябва да се тълкува в смисъл, че не се прилагат условия за покупка или лицензия, когато притежателят на правата предлага на посочените в тази разпоредба учреждения да сключат лицензионни договори за използване на произведенията при подходящи условия.

Б– По възможността държавите членки да предоставят на учрежденията правото да цифровизират произведенията, които са част от тяхната колекция, когато това е необходимо за целите на предоставянето на тези произведения на разположение чрез специализирани терминали

26. С втория си въпрос запитващата юрисдикция иска да се установи дали член 5, параграф 3, буква н) от Директива 2001/29 оправомощава държавите членки да предоставят на учрежденията правото да цифровизират произведенията, които са част от тяхната колекция, когато това е необходимо за целите на предоставянето на тези произведения на публично разположение чрез специализирани терминали.

27. Запитващата юрисдикция счита, че явно случаят е такъв, но все пак добавя, че макар подобни правомощия на държавите членки да не следват изначално от посочената разпоредба като допълнителни правомощия, те биха могли да произтекат от член 5, параграф 2, буква в) от Директива 2001/29.

28. Всички страни, представили писмени становища, с изключение на Eugen Ulmer KG, са на мнение, че член 5, параграф 3, буква н) от Директива 2001/29 оправомощава държавите членки да предоставят на учрежденията правото да цифровизират произведенията, които са част от тяхната колекция, доколкото това е необходимо за предоставянето на тези произведения на разположение чрез специализирани терминали.

29. Член 5, параграф 3, буква н) от Директива 2001/29 се прилага „[в случай на] използване чрез разгласяване или предоставяне на разположение за целите на частно изследване или проучване на отделни лица от публиката чрез специализирани терминали в помещенията на ведомствата, посочени в параграф 2, буква в), на произведения или други закриляни обекти, които са част от тяхната колекция и не подлежат на условия[...] за покупка или лицензия“.

30. Съгласно посочения член 5, параграф 3, първо изречение изключенията и ограниченията, предвидени в посочения параграф, се отнасят до изключителното право на възпроизвеждане и до изключителното право на публично разгласяване на произведения. Всъщност сред изключенията и ограниченията по член 5, параграф 3 от Директива 2001/29 някои се отнасят изрично до изключителното право на възпроизвеждане, както и до изключителното право на разгласяване (например буква в), или най-малкото имплицитно (буква б), докато други се отнасят само до едно право (буква г).

⁹ — Относно възможността на държавите членки да уточнят обхвата на ограниченията и изключенията от изключителните права на автора вж. решение VG Wort (C-457/11—C-460/11, EU:C:2013:426, т. 52 и 53).

31. В член 5, параграф 3, буква н) от Директива 2001/29 се посочват разгласяването и предоставянето на разположение. Тези две понятия се съдържат в член 3 от тази директива, и по-конкретно във всеки един от трите параграфа. Член 5, параграф 3, буква н) от Директива 2001/29 изобщо не посочва изрично правото на възпроизвеждане. Правя заключение, че специфичното изключение, посочено в член 5, параграф 3, буква н) от Директива 2001/29, е по принцип изключение от изключителното право на разгласяване по посочения член 3.

32. Както отбелязва Съдът, видно от член 3, параграф 1 от Директива 2001/29, всеки акт на публично разгласяване на произведение трябва да бъде разрешен от носителя на авторското право. В този смисъл от посочената разпоредба следва, че понятието за публично разгласяване обединява два кумулативни елемента, а именно наличието на „акт на разгласяване“ на произведение и неговото „публично“ разгласяване. За да е налице „акт на разгласяване“, е достатъчно по-специално произведението да е предоставено на публично разположение по такъв начин, че всеки да може да има достъп до него, без значение дали тази възможност се използва или не¹⁰.

33. Ето защо при обстоятелства като разглежданите в главното производство предоставянето на достъп до закриляни произведения на ползвателите на специализирани терминали, намиращи се в помещенията на обществени библиотеки и други учреждения, посочени в член 5, параграф 2, буква в) от Директива 2001/29, трябва да се квалифицира като „предоставяне на разположение“ и следователно като „акт на разгласяване“ по смисъла на член 3, параграф 1 от Директива 2001/29¹¹.

34. Въпреки това според мен по подобен начин текстът на член 5, параграф 3, буква н) от Директива 2001/29 обхваща и възпроизвеждане на произведения, което има инцидентен характер по отношение на разгласяването, в случая под формата на изготвяне на цифрови копия на произведения за целите на разгласяването или предоставянето на тези произведения на разположение чрез специализирани терминали. В този случай обаче не става въпрос за акт на възпроизвеждане с преходен или инцидентен характер, съставляващ неделима и съществена част от технически процес по смисъла на член 5, параграф 1 от Директива 2001/29, който е освободен от изключителното авторско право за възпроизвеждане на произведението¹².

35. Правото, необходимо за извършване на действия по възпроизвеждане, може да бъде изведено и от друга разпоредба, а именно от член 5, параграф 2, буква в) от Директива 2001/29. Тази разпоредба се прилага „по отношение на специфични действия на възпроизвеждане, извършвани от общодостъпни библиотеки, учебни заведения или музеи, или от архивни учреждения, които нямат за цел пряка или непряка икономическа или търговска изгода“.

36. Ще отбележа две неща във връзка с израза „специфични действия на възпроизвеждане“.

37. В този контекст според мен той обхваща по-специално мерките, които се отнасят до закрилата на оригиналите на произведения, които още са обект на закрила, макар и по-стари, нетрайни или редки. Изразът обаче обхваща и възпроизвеждане, което е необходимо с цел „използване чрез разгласяване или предоставяне на разположение за целите на частно изследване или проучване [...] чрез специализирани терминали“, предвидено в член 5, параграф 3, буква н) от Директива 2001/29. Така може да е например, когато става въпрос за произведения, които трябва да се ползват от голям брой студенти по време на следването им и възпроизвеждането на които би могло да доведе до непропорционалното им използване.

10 — Решение Svensson и др. (C-466/12, EU:C:2014:76, т. 15—19).

11 — Вж. в този смисъл решение Svensson и др. (EU:C:2014:76, т. 18) и решение OSA (C-351/12, EU:C:2014:110, т. 25).

12 — Решение Infopaq International (C-5/08, EU:C:2009:465, т. 60).

38. При все това, тъй като става въпрос за „специфични действия на възпроизвеждане“, нито член 5, параграф 2, буква в) от Директива 2001/29, нито член 5, параграф 3, буква н) от нея, тълкувани с оглед на общото правило, предвидено в параграф 5 от посочения член¹³, не позволяват цялостно цифровизиране на произведенията, намиращи се в *колекциите*, като по този начин обектът на „специфични действия на възпроизвеждане“ се ограничава до *отделни* „произведения и други закриляни обекти“. Според мен условието за пропорционалност на ограниченията, предвидени в параграф 5 от посочения член, изисква да не се използват специализирани терминали, за да се избегне закупуването на достатъчен брой физически копия на произведението, като се въведе например разпоредба като член 52b от UrhG, съгласно която чрез електронните читателски места не може да се предоставя достъп до повече екземпляри от дадено произведение, отколкото са в наличност във фонда на учреждениято.

39. Когато цифрови копия на закриляни произведения не са налични с оглед прилагането на член 5, параграф 3, буква н) от Директива 2001/29, може да се изготвят такива при условията, предвидени в член 5, параграф 2, буква в) от същата директива. От своя страна по-нататъшното разгласяване на тези копия на произведението подлежи на условията по член 5, параграф 3, буква н) от Директива 2001/29.

40. Ето защо предлагам на Съда да постанови, че член 5, параграф 3, буква н) от Директива 2001/29, тълкуван във връзка с член 5, параграф 2, буква в) от тази директива, допуска държавите членки да предоставят на учрежденията, посочени в тази разпоредба, правото да цифровизират произведенията, които са част от тяхната колекция, когато това е необходимо за целите на предоставянето на тези произведения на публично разположение чрез специализирани терминали.

В– По възможността държавите членки да позволяват на ползвателите на специализирани терминали да отпечатват върху хартия или да съхраняват върху USB устройства предоставените им на разположение чрез тези терминали произведения

41. С третия си въпрос запитващата юрисдикция иска да се установи дали правата, които държавите членки предвиждат в съответствие с член 5, параграф 3, буква н) от Директива 2001/29, могат да бъдат с такъв обхват, че ползвателите на специализирани терминали да могат изцяло или отчасти да отпечатват върху хартия или да записват върху USB устройства предоставените им на разположение чрез тези терминали произведения.

42. Според запитващата юрисдикция на първата част на този въпрос би следвало да се даде утвърдителен отговор, а на втората част — отрицателен. TU Darmstadt, от своя страна, предлага на двете части на въпроса да се отговори утвърдително, докато италианското и финландското правителство предлагат на първата част на въпроса да се даде утвърдителен отговор, а на втората част — отрицателен. За разлика от това, Eugen Ulmer KG и Комисията предлагат отрицателен отговор на двете части на въпроса. Германското правителство счита, че въпросът се урежда не от член 5, параграф 3, буква н) от Директива 2001/29, а от член 5, параграф 2, букви а)—в) от нея, докато полското правителство излага някои разсъждения, без обаче да предложи конкретен отговор.

13 — Решение ACI Adam и др. (EU:C:2014:254, т. 25).

43. При анализа на двете хипотези, посочени в преюдициалния въпрос на запитващата юрисдикция, свързан с възможността ползвателите на специализирани терминали изцяло или отчасти да отпечатват върху хартия или да записват върху USB устройства предоставените им на разположение произведения, за отправна точка трябва да се вземе понятието за право на разгласяване. Съгласно практиката на Съда понятието „разгласяване“, посочено в член 3 от Директива 2001/29¹⁴, трябва да се тълкува широко, като същевременно всяко изключение от това право се тълкува ограничително¹⁵.

44. Както вече отбелязах при разглеждането на втория въпрос, член 5, параграф 3, буква н) от Директива 2001/29 съдържа по принцип изключение от изключителното право на разгласяване, предвидено в член 3 от посочената директива.

45. В контекста на член 5, параграф 3, буква н) от Директива 2001/29 ограничението на правото на разгласяване се състои в използване без разрешение на автора на произведения чрез специализирани терминали посредством публичното им предоставяне на разположение по начин, позволяващ ползвателят да може да има достъп до тези произведения в учреждение по негов избор.

46. Следва да се провери дали това разгласяване обхваща и съхраняването върху USB устройства и отпечатването върху хартия. Най-напред искам да отбележа, че изложените две хипотези са действия не на разгласяване, а на възпроизвеждане. При USB устройствата става въпрос за създаване на копия на цифрови произведения, а при копията на хартиен носител — за копиране на произведението върху физически носител.

47. Най-напред, що се отнася до съхраняването върху USB устройства, взаимодействието между терминали и USB устройства означава да се създаде върху USB устройството ново цифрово копие на изготвеното от библиотеката копие. Именно тук се проявява ролята на понятието за специализирани терминали. В Директива 2001/29 обаче не се уточнява смисълът, който се влага в този израз.

48. Според мен използването на закриляни произведения — например литературни, музикални или кинематографични произведения — чрез специализирани терминали предполага акт на възприемане¹⁶ посредством непосредствено четене, слушане или гледане, което освен това трябва да се осъществи в помещенията на библиотеката. В този смисъл понятието за специализиран терминал се отнася до оборудването, предоставено за целта, а не до специфично техническо решение¹⁷.

49. В този контекст според мен понятието за разгласяване изключва от рамките на разглежданото изключение възможността за съхраняване на произведението върху USB устройства, тъй като в този случай става въпрос не за разгласяване от обществената библиотека или от други учреждения по смисъла, който влага Съдът в това понятие в съдебната си практика, а за създаването от ползвателя на цифрово копие за лично ползване. Освен това подобно възпроизвеждане не е необходимо, за да се запази полезното действие на разглежданото изключение, макар възпроизвеждането да е от полза за ползвателя. Впрочем

14 — Решение Svensson и др. (EU:C:2014:76, т. 19) и решение OSA (EU:C:2014:110, точка 23).

15 — В този смисъл вж. решение Infopaq International (EU:C:2009:465, т. 56 и цитираната съдебна практика).

16 — Решение VG Wort (EU:C:2013:426, т. 67).

17 — Следователно не виждам пречка компютър или преносим компютър например да се използва като „специализиран терминал“. Въпреки това концепцията „специализиран терминал“ може да изисква някои технологични възможности на оборудването да не бъдат достъпни за ползвателите в учрежденията.

подобно възпроизведено копие може да се копира и разпространява онлайн. Изключението за специализираните терминали обаче не обхваща акта, с който библиотеката осигурява на ползвателя достъп до цифровото копие, за да може той да създаде допълнително копие и да го съхрани върху USB устройство.

50. Анализът, свързан с отпечатването върху хартия, би трябвало да следва същата логика. Процеси, които водят до копиране (частично) на произведения, надхвърлят, по мое мнение, изключенията и ограниченията, предвидени в член 5, параграф 3, буква н) от Директива 2001/29.

51. Правя заключение, че член 5, параграф 3, буква н) от Директива 2001/29 не обхваща нито съхраняването върху USB устройства, нито отпечатването върху хартия.

52. При все това за изчерпателност, що се отнася до отпечатването, искам да обърна внимание и на следното.

53. Съвременният технологичен процес на фотокопиране до голяма степен се основава на цифровизиране на оригинала и отпечатването на копие¹⁸.

54. Съгласно член 5, параграф 2, букви а) и б) от Директива 2001/29 създаването на фотокопия на произведения в библиотеката е допустимо при определени условия. Съвременните копирни машини цифровизират оригинала и отпечатват върху хартия аналогово копие на оригиналното произведение, което е равнозначно на физическо възпроизвеждане на оригиналите в резултат на цифровизиране.

55. В решение VG Wort и др.¹⁹ Съдът приема, че „от текста на член 5, параграф 2, буква а) от Директива 2001/29 следва, че той се отнася не само до фотографската техника, но и до „всеки друг процес, който има подобни резултати“, а именно всяко средство, което позволява да се постигне резултат, подобен на получения с фотографската техника, т.е. аналогово изображение на произведение или на друг закрилян обект“.

56. Съдът добавя, че „[Д]околкото този резултат е гарантиран, броят на действията или естеството на технологията или технологиите, използвана или използвани при съответния процес на възпроизвеждане, няма(т) особено значение, при условие обаче че различните несамостоятелни елементи или етапи на този един-единствен метод действат или протичат под контрола на едно и също лице и с всички тях се цели възпроизвеждане на произведението или на другия закрилян обект върху хартия или друг подобен носител“²⁰.

57. В съответствие с това могат да се отпечатват страници от вече цифровизирано произведение. Тази хипотеза надхвърля границите на предвиденото в член 5, параграф 3, буква н) от Директива 2001/29, но може да се обхване от член 5, параграф 2, букви а), б) и/или в) от същата директива. По същия начин, по който в предвидените в националното законодателство граници ползвателите на библиотеки могат да фотокопират страниците от налични във фонда физически произведения, а библиотеките да позволяват това, ползвателят може да отпечатва страници от цифрови копия на произведение, а библиотеката може да го позволява. В това отношение, за разлика от цифровите копия, съхранени върху USB устройства, да се позволи отпечатването на произведенията, цифровизирани от библиотеки или други

18 — Вж. заключението на генералния адвокат Sharpston по дело VG Wort и др. (C-457/11—C-460/11, EU:C:2013:34, т. 75 и сл.), в което е направен задълбочен анализ на възпроизвеждането чрез свързани във верига устройства.

19 — Решение VG Wort и др. (EU:C:2013:426, т. 68).

20 — Решение VG Wort (EU:C:2013:426, т. 70).

учреждения, посочени в член 5, параграф 3, буква н) от Директива 2001/29, не създава нова възможност в сравнение с тази, в която няма специализирани терминали. Не съществува и по-голяма опасност от широкомащабно незаконно разпространение, каквато е налице при цифровите копия.

58. С оглед на гореизложеното предлагам на третия въпрос да се отговори в смисъл, че правата, които държавите членки предвиждат в съответствие с член 5, параграф 3, буква н) от Директива 2001/29, не позволяват на ползвателите на специализирани терминали да отпечатват върху хартия или да съхраняват върху USB устройства предоставените им на разположение чрез тези терминали произведения.

V – Заключение

59. С оглед на гореизложените съображения предлагам на Съда да отговори на поставените от Bundesgerichtshof преюдициални въпроси по следния начин:

- „1) Член 5, параграф 3, буква н) от Директива 2001/29/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2001 година относно хармонизирането на някои аспекти на авторското право и сродните му права в информационното общество трябва да се тълкува в смисъл, че не се прилагат условия за покупка или лицензия, когато притежателят на правата предлага на посочените в тази разпоредба учреждения да сключат лицензионни договори за използване на произведенията при подходящи условия.
- 2) Член 5, параграф 3, буква н) от Директива 2001/29, тълкуван във връзка с член 5, параграф 2, буква в) от тази директива, допуска държавите членки да предоставят на учрежденията, посочени в тази разпоредба, правото да цифровизират произведенията, които са част от тяхната колекция, когато това е необходимо за целите на предоставянето на тези произведения на публично разположение чрез специализирани терминали.
- 3) Правата, които държавите членки предвиждат в съответствие с член 5, параграф 3, буква н) от Директива 2001/29, не позволяват на ползвателите на специализирани терминали да отпечатват върху хартия или да съхраняват върху USB устройства предоставените им на разположение чрез тези терминали произведения“.